

Hrob

Přípravy na pohřeb se odehrávaly ve zmatku. Časně ráno po kritické noci dne 3. ledna 1923 byl vyslán Kliment Štěpánek, spisovatelův „písař a sekretář“, do nedalekého Kochánova telefonovat Bohuslavu Haškovi, že jeho bratr umírá. Když se vrátil na Lipnici, dozvěděl se, že Jaroslav Hašek už nežije. Uložili mu proto, aby najal bryčku a vydal se naproti k vlaku do Okrouhlic. Když se konečně vše podařilo a s povozem vyjeli, zastihli Bohuslava hned za okrajovými lipnickými domky.

Někdo si vzpomněl, že vlastně už 30. prosince poslali do Prahy telegram, musel s ním jít na dráhu zvláštní posel. Stálo tam: „*Bohuslavu Haškovi, banka Slavia, Praha. Přijed' ihned se Zaplatilem. Čekáme u vlaku v Okrouhlicích.*“ (Zaplatil byl medik, který měl na starosti péči o Haškovo zdraví.)

Když Štěpánek příchozímu sdělil, že bratra už neuvidí živého, byl Bohuslav zdrcen. Zdržel se nějaký čas v lipnické hospodě, plakal, mnoho plakal, ale do domku pod hradem

se podívat nešel. Nesnesl by prý pohled na mrtvého. Již odpoledním vlakem se vracel do Prahy a sliboval, že nechá rakev převést do Prahy a zařídí tam důstojný pohřeb žehem. Pak už se nepřihlásil.

Druhého dne hlásí Kliment Štěpánek na okresním hejtmánství v Německém (dnes Havlíčkově) Brodě, že zemřel Jaroslav Hašek, český spisovatel. Do matriky bylo zapsáno, že mrtvý bude zpopelněn.

V domku pod hradem vládli dále chaos. Bezradná mladá žena střídavě štkala a střídavě vařila čaj s rumem. Troušily se kondolenční návštěvy. Mrtvý ležel na holém stole v dolní místnosti. Jako čestná stráž seděl tu malíř Panuška s lahví koňaku a črtal si ve svém skicáku. Posmrtný portrét. Také on Haška naživu nezastihl.

Bizarní situace plná zmatků se prodlužovala. Jelikož se z Prahy nikdo neozval, nezbylo než jednat na vlastní pěst. Mladický písař objednal u truhláře přepychovou bílou rakev. Kdo to ale zaplatí?

Místní lidé radili, aby objednávku u drahého truhláře odřekl. Z úsporných důvodů objednali novou rakev, lacinější. Než však náhradní truhlář vzal míru a rakev zhotovil, nadešel den pohřbu. Hrubá černá truhla přišla až na poslední chvíli.

Mladá vdova, Ruska, byla zoufalá, plakala nad mrtvým mužem i nad svým postavením. Co s ní nyní bude? Octla se naprosto bez peněz. Obřad i rakev byly objednané na dluh. Na pohřeb sice přijela choť nakladatele Synka, jenž s vel-

kým úspěchem vydával Haškovo dílo, ale ta prý nebyla zplnomocněna k placení ani k poskytnutí půjčky.

Mladý Štěpánek vyřizoval všechny náležitosti s energickým panem Zaplatilem, rodinným přítelem, jenž byl telegramem narychlo povolán. Společně s učitelem Marešem se odebrali na faru. Tam je čekalo nepřijemné dohadování. Farář považoval Haška za bezvěrce a odpíral mu poskytnout církevní pohřeb. Trval na tom, aby byl Hašek pohřben v koutě za márnicí, tam, kam pohřbívali sebevrahy. Po dlouhém dohadování svolil, aby nebožtíka uložili u zadní zdi.

Tradovalo se, že mezi farářem Semerádem a známým humoristou panovalo napětí kvůli jakémusi šibalskému kousku. Hašek prý v hospodě najal starého flašinetáře, aby hrál pod okny fary vleklou odrhovačku. Dal prý mu stokorunu, když tam vydrží hrát celé dvě hodiny. Podle svědectví z dopisu, adresovaného Jarmile Haškové, si však farář zemřelého spisovatele svým způsobem vážil: *„S Vaším panem manželem Jaroslavem Haškem mluvil jsem dvakráte. Poprvé tuším asi v červnu 1922, kdy vracel jsem se ze školy venkovské a on vyšel mi vstříc z vinárny zdejšího žida, byl hodně napilý, žádal mne o prameny historické zdejšího hradu, že chce něco napsati. Slíbil jsem mu ochotně, že co ve zdejším archivu jest, ochotně dám mu k dispozici. Pak jsem slyšel, že zakoupil domek a dal ho opravit. Setkával jsem se s ním na náměstí a vždy slušně pozdravil. Pak jsem šel tuším ke konci listopadu 1922 do zdejšího biografu a on tam byl s tou Ruskou.*

Seděli zrovna za mnou. V přestávce šel jsem na chodbu si zakouřit a on přišel za mnou a začal se mnou hovořit, že mne navštíví, že jest jiného světového názoru, než jsem já! Poznal jsem, že není katolík, ale zval jsem ho, jen aby přišel: myslil jsem, že toho potřebuje ke svým studiím. Ale bohužel již nepřišel... Dle mého soudu byl to dobrý člověk, ale dal se snadno strhnouti jinými v alkoholických záchvatech.“

Farářův odpor k tomu, aby mrtvý humorista byl pohřben na katolickém hřbitově, byl založen na nedorozumění. Od svého sňatku v roce 1910 byl příslušníkem této církve a nikdy z ní nevystoupil.

Hrob Jaroslava Haška se tedy nachází v pravém horním rohu barokního hřbitova. Původně to byl skrovný rov, porostlý jen trávou. Na víc v té chvíli nebylo. Teprve po letech vznikl z podnětu Eduarda Basse jakýsi „Komitét k uctění památky Jaroslava Haška“ a za přispění dědiců byl hrob obložen masivními deskami z posázavské žuly.

Pomníček zhotovil kamenický závod pana Charamzy, smutečními břízami ho osadil zahradník Bedřich Vacek. Památník ve tvaru otevřené knihy byl vyzdoben nápisem: „Austrie, tak zralá nebylas snad nikdy k pádu, tak nikdy odsouzena, nikdy prokleta...“ Je to citát z jedné Haškovy legionářské básně. Na druhé straně stálo: Na památku autora Švejka.

Po letech si s památníčkem opět zahrála náhoda a nápis byl jako nevhodný odstraněn. Zůstalo jen: Jaroslav Hašek, autor Osudů dobrého vojáka Švejka. Hvězdička: 30. 4. 1883, křížek: 3. 1. 1923.